

AVRUPA İNSAN HAKLARI MAHKEMESİ

İKİNCİ DAİRE

ERCİYAS - TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no:10971/05)

KARARIN ÖZET ÇEVİRİSİ

STRAZBURG

27 Eylül 2011

İşbu karar AIHS'nin 44/2 maddesinde belirtilen koşullar çerçevesinde kesinleşecektir. Şekli düzeltmelere tabi olabilir.

USUL

Türkiye Cumhuriyeti Devleti aleyhine açılan (10971/05) no'lu davanın nedeni, T.C. vatandaşı Asım İlker Erciyas'ın (başvuran) Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'ne 18 Mart 2005 tarihinde İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin (Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi - AİHS) 34. maddesi uyarınca yapmış olduğu başvurudur.

Başvuran, İzmir Barosu avukatlarından S. Cengiz tarafından temsil edilmektedir.

OLAYLAR

I. DAVA KOŞULLARI

Başvuran 1956 doğumludur ve Balıkesir'de ikamet etmektedir.

Olayların meydana geldiği dönemde başvuran, Emlak Bankası'nda sözleşmeli personel olarak görev yapmaktaydı.

16 Ekim 1999 tarihinde, başvuran, 5 Kasım 1999 tarihinden itibaren geçerli olmak üzere istifasını sunmuştur. Söz konusu istifa, iki müşterinin hesaplarında usulsüz oynamalar kapsamında yürütülen teftiş çerçevesinde müfettişle yapılan iki görüşmenin ardından gerçekleşmiştir.

5 Kasım 1999 tarihinde başvuran, istifasını çekmiştir.

27 Aralık 1999 tarihinde, başvuran görevden alınmış ardından 12 Nisan 2000 tarihinden disiplin gerekçesi ile görevden çıkarılmıştır.

19 Nisan 2000 tarihinde, başvuran, idare mahkemelerinde görevden çıkarılmasına karşı bir dava açmıştır. Ayrıca başvuran itiraz edilen eylemin yürütmesinin durdurulması talebinde bulunmuştur.

İzmir İdare Mahkemesi, 13 Eylül 2000 tarihli bir kararla, yürütmenin durdurulması talebini reddetmiştir.

18 Ekim 2000 tarihinde, İzmir Bölge İdare Mahkemesi, söz konusu karar hakkında başvuranın yapmış olduğu itirazı yerinde bulmuştur. Sonuç olarak başvuran, bankadaki görevinin başına geri dönmüştür.

7 Aralık 2000 tarihinde, İzmir İdare Mahkemesi, başvuranın görevden çıkarılma kararının iptal edilmesine ilişkin talebini esastan reddetmiştir.

22 Ocak 2001 tarihinde, başvuran, ilk derece mahkemesinin kararına karşı yürütmenin durdurulması talepli temyiz başvurusunda bulunmuştur.

Yürütmenin durdurulması talebi, Danıştay'ın 3 Nisan 2001 tarihli kararı ile reddedilmiştir.

Ayrıca Danıştay, taraflara önceden tebliğ edilmeyen Savcı'nın görüşleri doğrultusunda kabul edilen 16 Ekim 2002 tarihli kararıyla başvuranın temyiz talebini reddetmiştir. 3 Nisan 2001 tarihli karara katılan iki hakim kararın verilmesinde yer almışlardır.

9 Temmuz 2004 tarihinde, Danıştay, böyle bir başvuru için gerekli koşulların hiçbirinin yerine getirilmediği gerekçesi ile başvuranın karar düzeltme talebini de reddetmiştir. Temyiz hakkında karar veren iki hakim, bu kararın verilmesinde yer almışlardır.

Sözkonusu karar, 24 Eylül 2004 tarihinde başvurana? tebliğ edilmiştir.

HUKUK

I. AİHS'İNİN 6. MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

A. Danıştay Savcısı'nın görüşlerinin taraflara önceden tebliğ edilmediği kapsamında yapılan şikayete ilişkin

AİHS'nin 6/1 maddesine atıfta bulunarak başvuran, Danıştay Savcısı'nın görüşlerinin önceden kendisine tebliğ edilmediği gerekçesi ile Danıştay önünde yürütülen yargılama çerçevesinde çekişmeli yargılama ilkesinden yararlanamadığından şikayetçi olmaktadır.

Hükümet, sözkonusu iddiaya itiraz etmektedir.

AİHS'nin 35. maddesinin 3. paragrafı çerçevesinde sözkonusu şikayetin dayanaktan yoksun olmadığını kaydeden AİHM, ayrıca, başka açılardan bakıldığında da kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit eder. Bu nedenle başvuru kabuledilebilir niteliktedir.

Esas ile ilgili olarak, AİHM, daha önce, diğer davalarda benzer şikayetleri incelemesinin ardından AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiği sonucuna ulaştığını hatırlatmaktadır (örneğin, sözü edilen *Meral*). AİHM, sözkonusu sonuçtan sapmak için hiçbir neden görememektedir.

Sonuç olarak, bu bağlamda AİHS'nin 6/1 maddesi ihlal edilmiştir.

B. Yargılama süresi kapsamında yapılan şikayete ilişkin

AİHS'nin 6/1 maddesine atıfta bulunan başvuran, davasının makul sürede görülmediğinden şikayetçi olmaktadır.

Hükümet, sözkonusu iddiaya itiraz etmektedir. İhtilafı yargılamanın her bir safhasının en az iki yılda tamamlandığını belirten Hükümet, ulusal mahkemelerin, başvuranın davasını gereken her türlü çabuklukla incelediği kanaatindedir.

AİHM, açıkça dayanaktan yoksun olmadığını ve başka hiçbir kabuledilemezlik unsuru bulunmadığını tespit ettiği şikayeti kabuledilebilir ilan etmektedir.

AİHM, esas ile ilgili olarak, yargılama sürecinin makul yapısının dava koşullarını takiben ve mahkeme yerleşik içtihatları, özellikle davanın karmaşıklığı, başvuranın ve yetkili mercilerin tutumu ve ilgililer bakımından davanın önemi dikkate alınarak değerlendirildiğini

hatırlatmaktadır (Bkz. diğeri arasında *Frydlander-Fransa*, başvuru no: 30979/96). AİHM, iş davasının özel bir ihtimam gerektirdiğini hatırlatmaktadır (*Ruotolo-İtalya*, 27 Şubat 1992).

AİHM, mevcut davada, AİHS'nin 6/1 maddesi ile ortaya konan "makul süre" gerekliliği uyarınca dava süresini değerlendirmek için dikkate alınacak dönemin, başvuranın idare mahkemesine başvurduğu tarih olan 19 Nisan 2000 tarihinde başlamış ve karar düzeltme talebi hakkında Danıştay tarafından verilen karar tarihi olan 9 Temmuz 2004 tarihinde sona ermiş olduğunu kaydetmektedir. Dolayısıyla dikkate alınacak dönem, dört yıl iki ay yirmi iki gün sürmüştür.

AİHM, sözkonusu davanın görevden çıkarma işleminin iptaline ilişkin olduğunu ve istisnai hiçbir karmaşıklık içermediğini tespit etmektedir.

Bilahare AİHM, başvurana dava süresinin uzamasına yol açacak hiçbir unsurun atfedilemeyeceğini belirtmektedir.

Ulusal makamların tutumları ile ilgili olarak, AİHM, üç mahkemeye başvurulduğunu ve davanın altı kararla sonlandığını (yürütmenin durdurulması hakkında üç karar, esasa ilişkin bir karar, temyize ilişkin bir karar, kararın düzeltilmesi hakkında bir karar) ve bu durumun adli makamlara atfedilemeyecek bir durum olduğunu kaydetmektedir (*Anne-Marie Sachot-Fransa*; başvuru no: 50418/99). AİHM, idare mahkemesinin esasa ilişkin kararını yedi aydan biraz fazla bir sürede yani gerçekleştirebileceği tüm çabuklukla verdiğini gözlemlemektedir. Buna karşı AİHM, Danıştay'ın temyiz kararına ve karar düzeltme talebine ilişkin kararını sırasıyla yirmi iki ayda ve on dokuz ayda yani toplamda kırk bir aydan fazla bir süre içerisinde verdiğini kaydetmektedir. Başvuran açısından davanın önemi göz önüne alındığında, AİHM, iki dereceli mahkemeyi kapsamış olsa bile söz konusu son sürenin dava koşullarında makul kabul edilemeyeceği kanaatinde dir.

Sonuç olarak, AİHM, mevcut davada, AİHS'nin 6/1 maddesi uyarınca "makul süre" aşımı olduğu kanaatinde dir. Bu itibarla AİHM, sözkonusu hükmün ihlal edildiği sonucuna ulaşmıştır.

C. AİHS'nin 6. maddesi kapsamında yapılan diğeri şikayetler hakkında

Başvuran, müfettiş tarafından yürütülen disiplin soruşturmasının büyük haksızlık olduğunu ileri sürmektedir. Ayrıca Danıştay tarafından verilen kararların gerekçelendirilmediğini iddia etmektedir. Nitekim başvuran, Danıştay Savcısı'nın görüşlerinin kendisine önceden tebliğ edilmemesinden şikayetçi olmaktadır. Son olarak başvuran, sözkonusu iki nedenden dolayı mevcut davada Danıştay'ın tarafsız bir mahkeme olarak değerlendirilemeyeceği görüşündedir. Bir yandan, temyiz kararının incelenmesinde, 3 Nisan 2001 tarihinde yürütmenin durdurulmasını reddeden kararın teşekkülünde bulunan iki hakim yer almıştır. Öte yandan, temyiz talebini inceleyen iki hakim karar düzeltme talebinin incelenmesinde de yer almıştır.

Sözkonusu şikayetlerin tamamına dayanarak başvuran AİHS'nin 6/1 maddesine atıfta bulunmaktadır.

Disiplin soruşturmasının hakkaniyetten yoksun olduğu iddiası ile ilgili olarak, AİHM, AİHS'nin 6/1 maddesi ile ortaya konan bağımsızlık ve tarafsızlığa ilişkin güvencelerin, yalnızca medeni hak ve yükümlülüklerle ilişkin bir itiraz veya ceza davasındaki bir suçlamanın yerinde liği hakkında karar vermek için toplanan mahkemeleri kapsadığını; sözkonusu

güvencelerin, benzer itirazın ve ilgili hukuki sürecin parçasını oluşturan bir eylem gerçekleştiren idare organına uygulanamayacağını hatırlatmaktadır (sözü edilen *Boz*).

Danıştay Savcısı'nın görüşlerinin önceden tebliğ edilmemesi kapsamında yapılan şikayet ile ilgili olarak, AİHM, daha önce müteaddit davalarda benzer şikayeti mesnetten yoksun olduğu gerekçesi ile kabuledilemez ilan ettiğini hatırlatmaktadır (sözü edilen *Meral*). AİHM, mevcut davada önceden ulaştığı sonuçlardan sapmak için hiçbir neden görememektedir.

Danıştay kararlarının gerekçelendirilmediği iddiası ile ilgili olarak, temyiz ve karar düzeltme talebini reddeden Danıştay'ın, idare mahkemesi tarafından ortaya konan gerekçeleri üstü kapalı bir biçimde ancak gerektiği şekilde benimsediğini kabul etmek gerekmektedir (*Kabasakal ve Atar-Türkiye*, başvuru numaraları: 70084/01 ve 70085/01, 1 Temmuz 2003).

Yürütmenin durdurulması talebini reddeden kararın teşekkülünde bulunan iki hakimin, temyiz kararının teşekkülünde de buldukları gerekçesi ile Danıştay'ın tarafsızlığı iddiası hakkındaki şikayetine ilişkin olarak, davadan önce bir hakim hakkında kararlar alınmış olmasının hakimin tarafsızlığına ilişkin endişeleri meşru kılamayacağını hatırlatmak uygun olacaktır (*Bulut-Avusturya*, 22 Şubat 1996 ve *Castillo Algar-İspanya*, 28 Ekim 1998). Tarafsızlığa ilişkin bir kusur olabilmesi için, bilahare hakim olarak görüş bildirmesi gerekebilecek bir sorun üzerine fikrini açıkça yansıtan bir eylemi daha önce gerçekleştiren bir hakimin olması gerekmektedir (bkz, diğerleri arasından, *Kleyn ve diğerleri-Hollanda*, başvuru numaraları: 39343/98, 39651/98, 43147/98 ve 46664/99, *Saraiva de Carvalho-Portekiz*, 22 Nisan 1994 ve *Lindon, Otchakovsky-Laurens ve July-Fransa*, başvuru numaraları: 21279/02 ve 36448/02).

Mevcut davada AİHM, önleyici bir tedbir olan yürütmeyi durdurma talebinin reddinin, davanın esasına ilişkin bir tutum oluşturmadığı ve kararın verilmesine dair hiçbir şekilde görüş yansıtmadığı veya temyizın esas bakımından görüşülmesi gereken biçimine dair herhangi bir öngörülebilirlik içermediği, sözkonusu iki hususun tamamen farklı olduğu değerlendirilmesinde bulunmaktadır.

Karar düzeltme talebine ilişkin kararın teşekkülünde bulunan iki hakimin daha önce temyiz kararının da teşekkülünde buldukları gerekçesi ile Danıştay'ın tarafsızlığı iddiası kapsamındaki şikayet ile ilgili olarak, AİHM, önceki davalarda benzer şikayeti kabuledilemez ilan ettiğini hatırlatmaktadır (*Arslan-Türkiye*, başvuru no: 39080/97, 21 Eylül 1999 veya *Çimen-Türkiye ve diğer 5 başvuru*, başvuru numaraları: 44195/98, 44196/98, 44248/98 ve 49554/99, 5 Mayıs 2000). AİHM, mevcut davada sözkonusu sonuçtan sapmak için hiçbir neden görememektedir.

Dolayısıyla, AİHS'nin 35. maddesinin 3. ve 4. paragrafları uyarınca, mesnetten yoksun olduğu gerekçesi ile yukarıdaki bahse konu şikayetlerin kabuledilemez ilan edilmesi uygun olacaktır.

II. AİHS'İN 41. MADDESİNİN UYGULANMASI HAKKINDA

Başvuran, AİHM'den, AİHS'nin 6/1 maddesinin gerekliliklerine uygun olarak en uygun telafi yolunun yargılamanın yenilenmesi olduğunu belirtmesini talep etmektedir. Ayrıca başvuran, 10.000 Euro manevi tazminat ve 1.858 Euro yargılama masraf ve giderlerini talep etmektedir.

Hükümet, sözkonusu iddiaların tamamına karşı çıkmaktadır.

Danıştay Savcısı'nın görüşlerinin önceden tebliğ edilmemesinin neden olduğu manevi zarara ilişkin olarak, AİHM, konuya ilişkin yerleşik içtihadı (bkz, örneğin, sözü edilen *Meral veya Büyükdere vd-Türkiye*, başvuru numaraları: 6162/04, 6297/04, 6304/04, 6305/04, 6149/04, 9724/04 ve 9733/04, 8 Haziran 2010) uyarınca ihlal tespitinin yeterli tazmin yolunu oluşturduğu değerlendirilmesinde bulunmaktadır.

Yargılama süresinin uzunluğuna bağlı manevi zarar ile ilgili olarak, AİHM, hakkaniyete uygun olarak başvurana 1.500 Euro ödenmesine hükmetmektedir.

En uygun telafi yönteminin belirtilmesi talebi ile ilgili olarak, AİHM, tespit edilen ihlallerin niteliği göz önüne alındığında, başvuranın talebinin haklı bulunamayacağı kanaatindedir (*Henryk Urban ve Ryszard Urban-Polonya*, başvuru no: 23614/08, 30 Kasım 2010).

Son olarak, yargılama masraf ve giderlerine ilişkin olarak, AİHM içtihadı uyarınca, bir başvuran, yargılama masraf ve giderlerinin geri ödemesini ancak gerçekliği, gerekliliği ve oranlarının makul yapısı ortaya konduğu sürece elde edebilir. Sahip olduğu unsurları ve yukarıda sözü edilen kriterleri göz önüne alan AİHM, tüm masraflar için 1.000 Euro ödenmesinin makul olacağı kanaatindedir.

AİHM, gecikme faizinin Avrupa Merkez Bankası'nın marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklenerek belirlenmesini uygun görmektedir.

BU GEREKÇELERE DAYALI OLARAK, AİHM, OYBİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun yargılama süresinin uzunluğuna ve Danıştay Savcısı'nın görüşlerinin önceden taraflara tebliğ edilmemesi kapsamındaki şikayetlere ilişkin kısmının *kabuledilebilir* geri kalan kısmının *kabuledilemez* olduğuna;
2. Danıştay Savcısı'nın görüşlerinin taraflara önceden tebliğ edilmemesi nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinin ihlal edildiğine,
3. Yargılama süresi nedeniyle AİHS'nin 6/1 maddesinin *ihlal edildiğine*,
4. a) AİHS'nin 44/2 maddesi gereğince kararın kesinleştiği tarihten itibaren üç ay içinde, ödeme tarihindeki döviz kuru üzerinden Türk Lirası'na çevrilmek üzere, Savunmacı Devlet tarafından başvurana aşağıdaki miktarların *ödenmesine*;
 - i. her türlü vergiden muaf tutularak 1.500 Euro manevi tazminat;
 - ii. her türlü vergiden muaf tutularak 1.000 Euro yargılama masraf gideri;b) Yukarıda belirtilen sürenin sona erdiği tarihten ödemenin yapılmasına kadar geçen süre için, sözkonusu meblağlara, Avrupa Merkez Bankası'nın anılan dönem için geçerli olan marjinal kredi faiz oranına üç puanlık bir artış eklenmek suretiyle belirlenecek basit faiz *uygulanmasına*;
5. Adil tatmine ilişkin diğer tüm taleplerin *reddine*;

KARAR VERMİŐTİR.

İŞbu karar Fransızca olarak hazırlanmış ve AİHM'nin İç Tüzüğü'nün 77. maddesinin 2. ve 3. paragraflarına uygun olarak 27 Eylül 2011 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.